

Στη “Φόνισσα” του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη

Μπέττυ Αρβανίτη... Έχει ερμηνεύσει όλες τις μεγάλες κυρίες του παγκόσμιου ρεπερτορίου, την Πέτρα φον Κάντ του Φασμίντερ, την Αρκάντινα, τη Μάσα και τη Λιουμπόφ του Τσέχοφ, την «Κυρία απ’ τη θάλασσα» του Ίνεν, τη Βάσα του Γκόργκι, τη «γυραιά κυρία» του Ντίρενματ, την Μπερνάρντα Άλπα του Λόρκα. «Όλες τους όμως νιώθω τώρα σαν να εμπεριέχονται στη Φόνισσα», μας εξομολογήθηκε η Μπέττυ Αρβανίτη, η οποία φέτος

ενσαρκώνει επί σκηνής τη συγκλονιστική ηρωίδα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη.

Εμείς, μαθητές και μαθήτριες του Λυκείου των Εκπαιδευτηρίων Δούκα, με τη συνοδεία των φιλολόγων μας, επισκεφτήκαμε το θέατρο της οδού Κεφαλληνίας για να παρακολουθήσουμε τη θεατρική παράσταση «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη, και να απολαύσουμε την ανεπανάληπτη Μπέττυ Αρβανίτη στο δύσκολο και συνάμα ελκυστικό ρόλο της Φραγκογιαννούς. Μοναδική η χαρά και η συγκίνησή μας όταν απάντησε στις ερωτήσεις μας.

Παρακάτω, σας παραθέτουμε αποκλειστικά τη συνέντευξή της. Αξίζει να τη διαβάσετε!

1. Πέρυσι είχατε υποδυθεί μια πολύ καταπιεστική μητέρα στο «Σπίτι της Μπερνάρντα Άλμπα», ενώ φέτος υποδύεστε τη «Φόνισσα», τη γιαγιά που σκοτώνει τις εγγονές της. Εντοπίζετε κοινά στοιχεία μεταξύ των δύο ρόλων; Πού ανατρέχετε για να βρείτε τα στοιχεία των ηρωίδων σας;

- Υπάρχει αρκετή απόσταση ανάμεσα σ’ αυτές τις δύο ηρωίδες. Θα μπορούσε

βέβαια κανείς να βρει κοινά στοιχεία στο θέμα της καταπίεσης των γυναικών αλλά ο καθολικισμός καθορίζει και διαμορφώνει αλλιώς τον ψυχισμό. Στην Μπερνάρντα Άλμπα, υπάρχει μεγαλύτερη αυστηρότητα και σκοτεινιά, απ’ ότι στην ορθοδοξία του Παπαδιαμάντη. Η Μπερνάρντα σκοτώνει την επιθυμία και τον ερωτισμό. Η Φραγκογιαννού πιστεύει ότι λυτρώνει σκοτώνοντας.

Μελετώντας εις βάθος τα κείμενα, τις αναλύσεις, μα πιο πολύ μέσα από πηγές γύρω απ’ αυτά, που μπορεί να προέρχονται από την ποίηση, τη μουσική, τη ζωγραφική κι οτιδήποτε βοηθάει την φαντασία να γίνει δημιουργική. Από αυτές τις πηγές μαζί με

τα προσωπικά βιώματα και την πολύ δουλειά αντλεί κανείς το υλικό του για να προσεγγίσει μια ηρωίδα, ένα ρόλο.

2. Ήταν δύσκολο για εσάς να κατανοήσετε την ηρωίδα σας; Πόσο δύσκολο ήταν και είναι να κάνετε τους θεατές σας να ταυτιστούν με μια τόσο ακραία περίπτωση;

- Όσο ανοίκει και ακραίο είναι ένα πρόσωπο, για να μπορέσεις να το αποδώσεις πρέπει πρώτα να το πλησιάσεις βήμα- βήμα. Να καταλάβεις τη δική του αλήθεια, τη δική του οπτική, για να μπορέσεις να το υπερασπίσεις. Δε μπορείς να ερμηνεύσεις αν δεν πιστέψεις στο δίκιο του ρόλου. Μόνο έτσι θα μπορέσεις να το φέρεις κοντά στο θεατή. Να εκθέσεις τις πληγές του όσο πιο αληθινά γίνεται.

Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο θεατής θα ταυτιστεί, θα υποδεχθεί ή θα συγχωρέσει. Ίσως όμως να συμπονέσει.

3. Ο ρόλος αυτός σας φοβίζει ή σας ελκύει τόσο πολύ ώστε να νιώθετε ότι εύκολα μπορείτε να τον υποδύεστε;

- Σ' αυτό το ρόλο προσέρχομαι με «τρομάδη συγκίνηση». Είναι από τα δυσκολότερα και πολυπλοκότερα πρόσωπα που έχω προσπαθήσει να ερμηνεύσω.

4. Η «Φόνισσα» περνάει το μήνυμα της γυναικείας καταπίεσης. Εσείς, νιώσατε ποτέ στη ζωή σας καταπιεσμένη λόγω φύλου;

- Ευτυχώς δεν έχω βιώσει καταπίεση λόγω του φύλου μου, αλλά γνωρίζω πολύ καλά την ύπαρξη και τις συνέπειες της.

5. Πιστεύετε ότι το συγκεκριμένο έργο έχει διαχρονικό χαρακτήρα; Γιατί επιλέξατε να ανεβάσετε αυτή τη νουβέλα στη θεατρική σκηνή; Θεωρείτε ότι είναι επίκαιρο;

- Κάθε μεγάλο έργο, αντέχει στο χρόνο, ακριβώς γιατί δεν είναι απλά επίκαιρο, αλλά διαχρονικό, κι αυτό γιατί οι μεγάλοι συγγραφείς κάνουν βαθιά τομή στον ψυχισμό του ανθρώπου, στις πραγματικές του ανάγκες και τα ερωτήματα. Αυτά δεν αλλάζουν όσο υπάρχουν άνθρωποι.

6. Πώς καταφέρατε να αποδώσετε το ρόλο της φόνισσας; Ως μητέρα και η ίδια βλέπετε με συμπάθεια (όπως ο Παπαδιαμάντης) τις πράξεις της Φραγκογιαννούς; Ήταν μια γυναίκα κατά τη γνώμη σας που σήκωσε στους ώμους της το βάρος μιας ολόκληρης κοινωνίας, μια τραγική ηρωίδα, ή είχε κάποια ψυχαναγκαστική νεύρωση που την ωθούσε στο φόνο των παιδιών;

- Θα έλεγα ότι ο Παπαδιαμάντης βλέπει με συμπόνια τη Φόνισσα. Πιστεύω ότι τα αντικειμενικά προβλήματα της κοινωνίας που έζησε τροφοδότησαν τον ήδη ψυχαναγκαστικό ψυχισμό της. Κανείς δεν περνάει σε τόσο ακραίες πράξεις αν δεν έχει ένα υπόβαθρο ταραγμένο. Η Φραγκογιαννού τρελαίνεται «ψηλώνει ο νους της».

7. Είστε μια σπουδαία ηθοποιός με πολλές επιτυχίες στο ενεργητικό σας. Έχετε υποδυθεί κάποιο αντίστοιχο ρόλο στο παρελθόν; Τι συναισθήματα σας προκάλεσε αυτός ο ρόλος και πόσο ξεχωριστός μπορεί να είναι από τους υπόλοιπους;

- Αυτός ο «ρόλος» προέρχεται από τη λογοτεχνία και δεν είναι ρόλος αλλά πρόσωπο. Πρώτη φορά καταπιάστηκα με κάτι τέτοιο και πρέπει να πω πως έζησα και ζω καθημερινά μια μοναδική εμπειρία. Τα συναισθήματα που καθημερινά βιώνω βρίσκονται σε εξέλιξη μια και η παράσταση είναι ένα ζωντανό γεγονός στο εδώ και τώρα. Το μόνο που μπορώ να πω είναι η αίσθηση μιας μοναδικής ελευθερίας και μιας επικίνδυνης ισορροπίας.

8. Η γλώσσα του Παπαδιαμάντη είναι ιδιαίτερη και για πολλούς δυσνόητη. Πως ξεπεράσατε, στο ανέβασμα του έργου, αυτή τη δυσκολία;

- Η γλώσσα του Παπαδιαμάντη, ανοίκει, πιο πολύ στους νεότερους ηθοποιούς, λειτούργησε σαν πραγματικό όχημα που μας έφερε σ' ένα μοναδικό πλούτο, σε μια πολυχρωμία που φώτισε το έργο έτσι που η «δυσκολία» έγινε γοητεία και βοήθεια στην είσπραξη αυτού του πραγματικά σπουδαίου έργου.

9. Εσείς μείνατε πιστοί στον τρόπο προσέγγισης των χαρακτήρων του Παπαδιαμάντη; Αν ναι με ποιο τρόπο το καταφέρατε αυτό;

- Κάθε έργο ζωντανεύει μέσα από τα μάτια κάθε αναγνώστη, ή κάθε καλλιτέχνη που το ερμηνεύει. Εμείς θελήσαμε να το προσεγγίσουμε όσο πιο πιστά γίνεται μέσα από τη ματιά του σύγχρονου ανθρώπου, που έτσι κι αλλιώς είμαστε. Προσπαθήσαμε να κάνουμε έναν αληθινό διάλογο του σήμερα και του χθες. Ακολουθήσαμε αυτόν τον ερευνητικό δρόμο και νομίζουμε ότι οδηγηθήκαμε στην ουσία του έργου χωρίς «στολίδια» και «γραφικότητες».

10. Εσείς διαβάζοντας το έργο του Παπαδιαμάντη συμφωνείτε με το τέλος που επέλεξε για την ηρωίδα του και γιατί;

- Δεν τολμώ καν να το σκεφτώ. Το τέλος είναι αποκαλυπτικό, βαθιά ποιητικό κι ανθρώπινο. Τη Φραγκογιαννού ο Παπαδιαμάντης δεν την καταδικάζει σαν δικαστής. Δεν την παραδίδει στους χωροφύλακες. Την αφήνει να αιωρείται ανάμεσα στους ανθρώπους και τη φύση που εκεί ανήκει, από κει προέρχεται κι έτσι διαγράφει τη μοναχική, ακραία, επικίνδυνη πορεία της. «Μεταξύ της θείας και της ανθρώπινης δικαιοσύνης».

11. Τι έχετε να πείτε σε όλους εκείνους που και δεν έχουν διαβάσει τη νουβέλα και δεν έχουν δει ακόμα την παράστασή σας;

- Και να το διαβάσουν και να το δουν. Είναι από τα δυνατότερα κείμενα της Ελληνικής λογοτεχνίας.

12. Πόσο δύσκολο/εξοντωτικό είναι να υποδέσσει την Φραγκογιαννού;

- Είναι ένα πολύ δύσκολο καθημερινό ταξίδι. Ψυχικά και σωματικά εξοντωτικό, που όμως αφήνει μια πληρότητα, μια υψηλής ποιότητας ικανοποίηση όταν το μοιράζεται κανείς μ' ένα κοινό που το εισπράττει έτσι όπως οι μαθητές σας κι εσείς. Πρέπει να πω ότι μ' αυτό το έργο ανακάλυψα σπουδαία προσόντα και τη σπάνια ευαισθησία της νέας γενιάς που ίσως πολλές φορές υποτιμούμε.

